

HVOR FINDER VI ARBEJDSKRAFTEN?

Fælles om bæredygtige
løsninger

midt
regionmidtjylland

VILDE
PROBLEMER

BEHOV FOR NYE LØSNINGER

Den demografiske udvikling og den grønne omstilling får betydning for det fremtidige arbejdsmarked i Region Midtjylland. Fremskrivningerne viser, at der i 2030 vil mangle faglært arbejdskraft i sundhedssektoren og generelt mangle arbejdskraft til den grønne omstilling. Det vil stille krav til undervisningssektoren og omstillingsparathed blandt arbejdstagerne.

Publikationen er delt i to. Den første halvdel vedrører fremskrivningen af arbejdsmarkedet, og anden halvdel vedrører overgangen mellem uddannelserne, samt omskoling og efteruddannelse af arbejdsstyrken.

De første afsnit viser resultaterne fra diverse fremskrivninger om mangel på

arbejdskraft frem mod 2030. Der er ikke tale om en udtømmende præsentation af manglen på arbejdskraft. Formålet er at vise bredden i fremskrivningerne og ikke at analysere, hvorfor forskellige fremskrivninger giver forskellige resultater.

De sidste afsnit viser overgangen mellem uddannelser og mellem uddannelse og arbejde. Derudover omfanget af omskoling og efteruddannelse.

Region Midtjylland har i samarbejde med Danmarks Statistik fået udarbejdet en spørgeskemaundersøgelse vedrørende valg af uddannelse, omskoling og efteruddannelse. Resultater herfra er medtaget i publikationen. ●

Sammen om løsningerne

Samarbejde og dialog er centralt for at skabe en bæredygtig udvikling i Midtjylland.

Region Midtjylland inviterer en række repræsentanter for kommuner, stat, videninstitutioner, erhvervsliv, civilsamfund, organisationer og region til at samarbejde om løsninger, der kan imødegå manglen på arbejdskraft.

Løsningerne skal både realiseres i fællesskaber, og af enkeltaktører. Det vil vise sig, når forslag til løsninger foreligger. Region Midtjylland kan indgå i realiseringen af nogle løsninger, og andre løsninger vil være mere oplagte for kommuner, stat, videninstitutioner, virksomheder, borgere og organisationer.

De regionalpolitiske foras anbefalinger indgår i revisionen af Regional Udviklingsstrategi for Midtjylland. Den regionale udviklingsstrategi kan omfatte lovhjemlede opgaver inden for regional udvikling og i tilknytning hertil den fremtidige udvikling i regionen, infrastruktur, udvikling i yderområderne, natur og rekreative formål, grøn omstilling og klimatilpasning og eventuelle grænseoverskridende samarbejder.

DER KOMMER TIL AT MANGLE FAGLÆRT ARBEJDSKRAFT I 2030

I Region Midtjylland tilmelder 21% af en ungdomsårgang sig en erhvervsfaglig uddannelse direkte efter grundskolen. Nogle får dog en erhvervsfaglig uddannelse på et senere tidspunkt, så i alt 31% af en midtjysk ungdomsårgang får en erhvervsfaglig uddannelse. Nogle af dem videreuddanner sig igen senere og får en videregående uddannelse.

Der vil mangle i alt 78.000 personer med en faglært uddannelse heraf 25.000 faglærte i sundhedssektoren i 2030. Ligeledes vil der mangle 10.000 inden for jern og metal-branchen og 8.000 tekniske faglærte.

Mangel på faglært arbejdskraft i 2030 fordelt efter uddannelsesgrupper i hele landet

Kilde: DREAM, Danmarks Statistik og IRIS

88%

med en erhvervsfaglig uddannelse har deltaget i kompetenceudvikling det seneste år.

8,5%

af de faglærte er ikke tilfreds med de beskæftigelsesmuligheder uddannelsen giver. Blandt personer med videregående uddannelse gælder det 11,2 %.

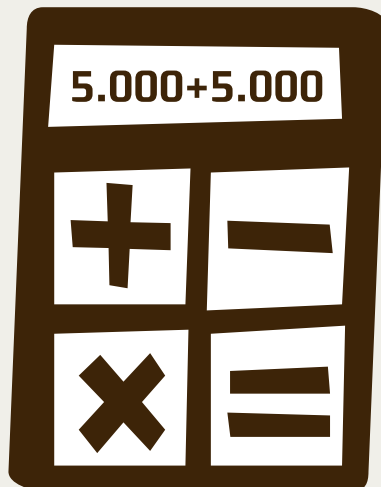
19%

med en erhvervsfaglig uddannelse føler sig usikker på, om de kan varetage deres nuværende jobfunktion om 5-10 år. Tre ud af fire begrundes det med hårdt fysisk arbejde.

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse lavet af Danmarks Statistik i samarbejde med Region Midtjylland

MANGLEN PÅ STEM-KOMPETENCER VIL STIGE HVERT ÅR FREM TIL 2040

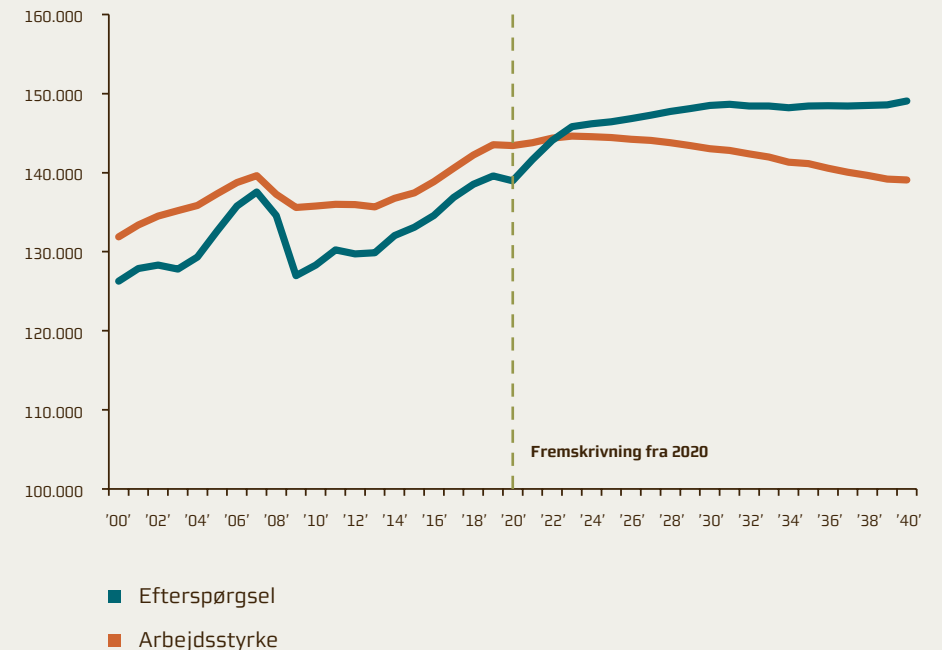
I Region Midtjylland vil der i 2030 mangle 5.000 personer i arbejdsstyrken med en STEM-kompetence, som vist i figuren nedenfor. I 2040 vil der mangle yderligere ca. 5.000 personer med en STEM-kompetence i Midtjylland. Af den samlede mangel på personer med STEM-kompetencer skønnes det at 60 % vil være mangel på faglærte og 40 % mangel på personer med videregående uddannelse.

STEM (Science, Technology, Engineering og Mathematics) er de erhvervsfaglige uddannelser inden for el, grafisk, mekanik, teknik, samt videregående uddannelser indenfor naturvidenskab, matematik, statistik, information og ingeniørvidenskab.

Kilde: Danmarks Statistik

Personer med en STEM-uddannelse i Region Midtjylland

Kilde: SAM-k/Line Center for Regional udvikling

DEN GRØNNE OMSTILLING ØGER EFTERSPØRGSLEN PÅ ARBEJDSKRAFT

En reduktion af CO₂-udledningen med 70 % forudsætter investeringer på 442 mia. kr. i perioden frem til 2030. Disse investeringer vil på landsplan skabe en merefterspørgsel på 116.000 årsværk i industrien og hos underleverandørerne.

Investeringerne i havvind vil alene øge efterspørgslen med 96.600 arbejdspladser. Hvis branchefordelingen holdes konstant frem til 2030, vil det cirka betyde en merefterspørgsel på 40.000 årsværk i Region Midtjylland.

Halvdelen af årsværkene forventes besat af faglærte; fortrinsvis smede, mekanikere og industriteknikere. Godt en fjerdedel forventes besat af fortrinsvis specialiserede ufaglærte. De resterende knap 25% forventes at blive personer med en videregående uddannelse.

Resultaterne i COWIs analyser er en merefterspørgsel under forudsætning af merinvesteringerne til den grønne omstilling. Resultaterne kan derfor ikke sammenlignes med resultaterne fra DREAMs fremskrivninger, men snarere som et tillæg til disse.

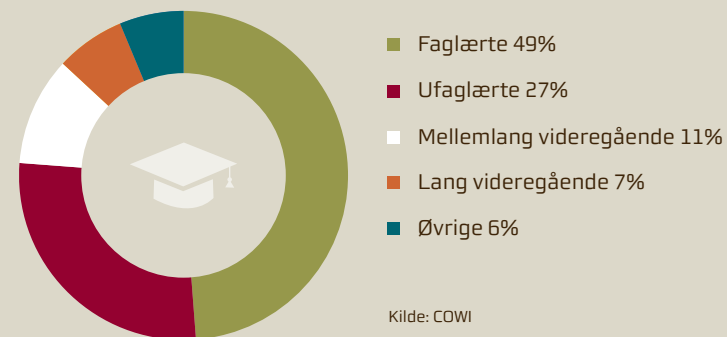

Den grønne omstilling vil kræve 40.000 nye arbejdspladser i Region Midtjylland

Kilde: COWI og egne beregninger

VIL DER MANGLE
UDDANNET ARBEJDSKRAFT
I 2030?

Merefterspørgslen på 116.000 arbejdspladser fordelt efter uddannelse

19% af de, der har deltaget i kompetenceudvikling siger, at en eller flere af aktiviteterne har handlet om at øge kompetencer inden for den grønne omstilling. Andelen er noget højere indenfor ingeniør og teknik (34%), industri og håndværk (31%) samt ledelse og personale (27%).

5

Andel som har modtaget efteruddannelse mv. inden for den grønne omstilling

Industri og
håndværk
31%

Ingeniør og
teknik
34%

Social og
sundhed
6%

Handel og
service
0%

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse lavet af Danmarks Statistik i samarbejde med Region Midtjylland

FÆLLES OM
BÆREDYGTIGE
LØSNINGER

STOR MANGEL PÅ FAGLÆRT ARBEJDSKRAFT INDEN FOR SUNDHED OG VELFÆRD

I sundhedssektoren vil der ifølge Dream-fremskrivningen alene mangle faglært arbejdskraft i 2030, når vi ser overordnet på faggrupperne. Generelt er der ikke udsigt til mangel på personer med videregående uddannelse, men der kan dog opstå mangel på personer med specielle kvalifikationer. F.eks. sygeplejersker med specialer inden for specifikke områder.

I Dream-fremskrivningen forventes der frem mod 2030 at være et underskud på 3.000 i arbejdsstyrken med en mellemlang videregående uddannelse inden for socialområdet, mens der forventes et overskud på 22.000 årsværk lærere i hele landet. Ligeledes vil der være et overskud på 8.000 pædagoger på i hele landet.

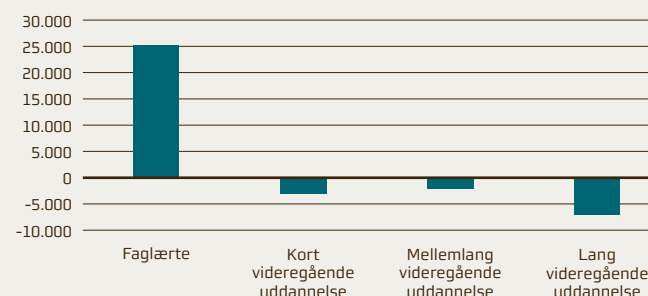
Fremskrivningerne er dog behæftet med usikkerhed og som det fremgår af figuren til højre, viser fremskrivninger foretaget for fagforeninger og uddannelsesinstitutioner et anderledes billede end Dream-fremskrivningen.

Hver fjerde ansat inden for social og sundhed er usikker på, om de kan varetage deres nuværende jobfunktion om 5 til 10 år, da arbejdet er hårdt fysisk og psykisk.

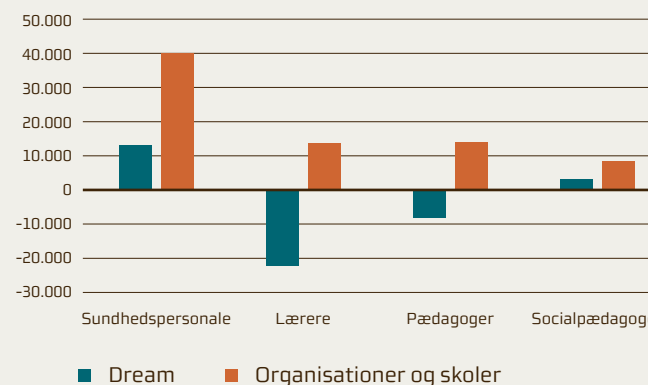
Kilde: Spørgeskemaundersøgelse lavet af Danmarks Statistik i samarbejde med Region Midtjylland

Mangel på arbejdskraft inden for sundhed efter uddannelsesgrupper i hele landet

Kilde: DREAM, Danmarks Statistik og IRIS

Forskellige bud på mangel af arbejdskraft i 2030

Kilde: Dream, Danmarks Statistik, IRIS, Lægeforeningen;BUPL og Danske professionsskoler

DE UNGE GÅR IKKE DEN DIREKTE VEJ GENNEM UDDANNELSESSYSTEMET

Hver tiende person, der har afsluttet grundskolen, er ikke i gang med anden uddannelse eller med i arbejdsstyrken.

Formålet med de gymnasiale uddannelser er primært at forberede de unge til en videregående uddannelse. Alligevel er kun hver femte med en gymnasial uddannelse under uddannelse ni mdr. efter gennemført uddannelse.

To tredjedele af personerne med en lang videregående uddannelse er beskæftiget i Danmark ni mdr. efter fuldført uddannelse.

Det er især fordi, at de er kommet i arbejde eller er skoletrætte, at de unge ikke gennemfører en erhvervskompetencegivende uddannelse.

Hvad personer laver 9 mdr. efter fuldført uddannelse

	Under uddannelse	Beskæftigede	Arbejdsløs	Udenfor arbejdsstyrken	Flyttet til udlandet
Grundskole	84%	5%	0%	9%	1%
Gymnasiale	19%	61%	0%	19%	1%
Erhvervsfaglige	7%	79%	7%	7%	1%
Kort videregående	37%	46%	8%	5%	4%
Mellemlang videregående	8%	71%	9%	7%	5%
Lang videregående	3%	63%	16%	7%	11%
Ph.d	0%	74%	5%	6%	16%

Kilde: Danmarks Statistik

Hvilke årsager er der til, at du ikke har gennemført en erhvervsuddannelse eller en videregående uddannelse?

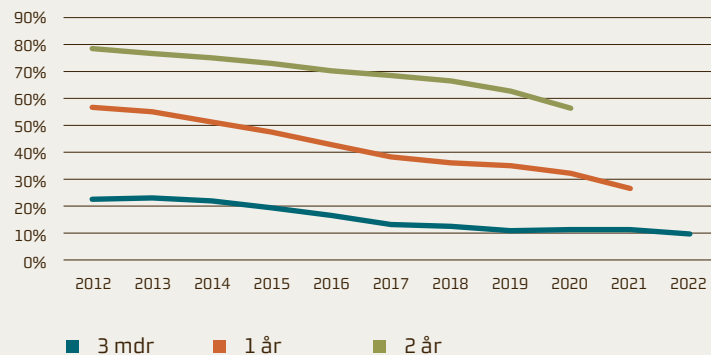
Spørgeskema udarbejdet for Region Midtjylland af Danmarks Statistik

FLERE TAGER SABBATÅR EFTER GYMNASIET

Andelen, der er i gang med en uddannelse tre mdr. efter gymnasiet, er faldet med 13 procentpoint fra 2012 til 2022. Andelen, som er i gang med en uddannelse to år efter gymnasiet, er faldet med 22 procentpoint fra 2012 til 2020. Herkomst har relativt stor betydning, idet indvandrere og efterkommere er langt hurtigere end personer med dansk oprindelse til at påbegynde uddannelse efter gymnasiet.

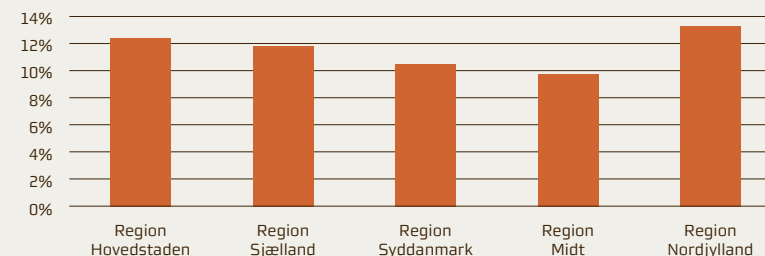
Region Midtjylland er den region, hvor færrest er i gang med en uddannelse tre mdr. efter gymnasiet.

Andel af elever, der er i gang med uddannelse tre mdr., et år, to år efter gymnasiet i Region Midtjylland

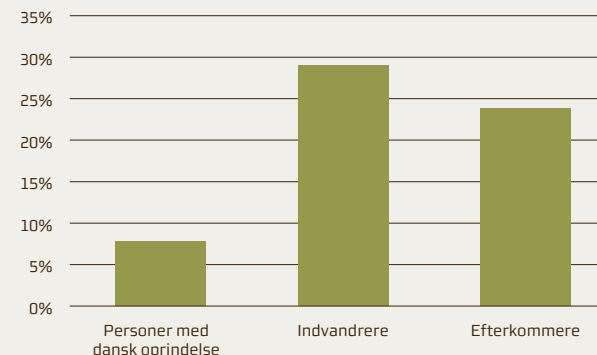
Kilde: Danmarks Statistik

Andel af elever der er i gang med uddannelse tre mdr. efter gymnasiet 2022 efter region

Kilde: Danmarks Statistik

Andel af elever der er i gang med uddannelse tre mdr. efter gymnasiet 2022 i region Midtjylland efter herkomst

Kilde: Danmarks Statistik

STOR OMSTILLINGSPARATHED I ARBEJDSSTYRKEN

Mange af dem, der påbegynder et hovedforløb efter de er fyldt 25 år, har en erhvervskompetencegivende uddannelse i forvejen. Af de gennemsnitligt 15.000 personer over 25 år, som på landsplan startede på et erhvervsfagligt hovedforløb årligt i perioden fra 2012 til 2019, havde halvdelen en kompetencegivende uddannelse i forvejen. Heraf havde godt 5.000 en erhvervsfaglig uddannelse i forvejen.

Af de godt 5.000 der havde en erhvervsfaglig uddannelse i forvejen, var en femtedel uddannede Sosu-hjælpere, som påbegyndte en Sosu-assistent uddannelse.

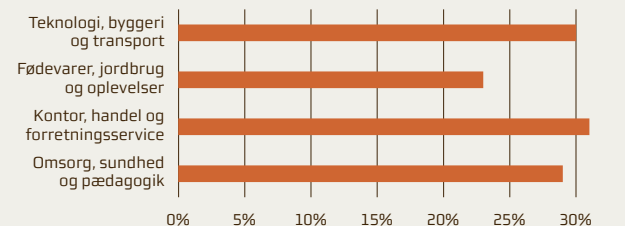
Omsorg, sundhed og pædagogik samt teknologi, byggeri og transport er de uddannelsesområder, som de fleste faglærte søger, når de påbegynder et nyt hovedforløb. For omsorg, sundhed og pædagogik er det fortrinsvis personer, der tidligere havde gennemført en erhvervsfaglig uddannelse inden for kontor, handel og forretningsservice. Hvorimod hovedparten af dem som påbegynder et hovedforløb inden for teknologi, byggeri og transport også tidligere havde gennemført et hovedforløb inden for det samme område.

Hver tredje er interesseret i at omskole sig til anden type arbejde. De mest hyppige årsager til omskoling er bedre arbejdsvilkår og højere løn. Den største hindring for omskoling er udsigten til at gå ned i indkomst under omskoling.

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse lavet af Danmarks Statistik i samarbejde med Region Midtjylland

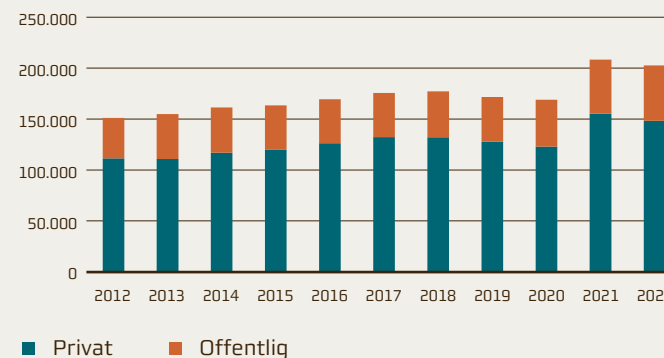
Andelen af optagne på de fire hovedområder i perioden 2012 til 2019, der tidligere har gennemført en erhvervsuddannelse

Kilde: Danmarks Evalueringsinstitut

Udviklingen i jobomsætningen i Region Midtjylland

Flere og flere skifter job i løbet af året både på det private arbejdsmarked og det offentlige arbejdsmarked. Kun i årene 2019 og 2020 var der en lille tilbagegang i antallet af jobåbninger.

Kilde: Jobindsats.dk

DE FLESTE BLIVER OPKVALIFICERET LØBENDE

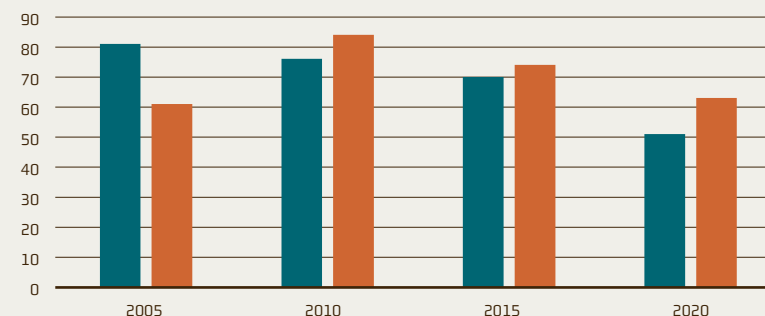
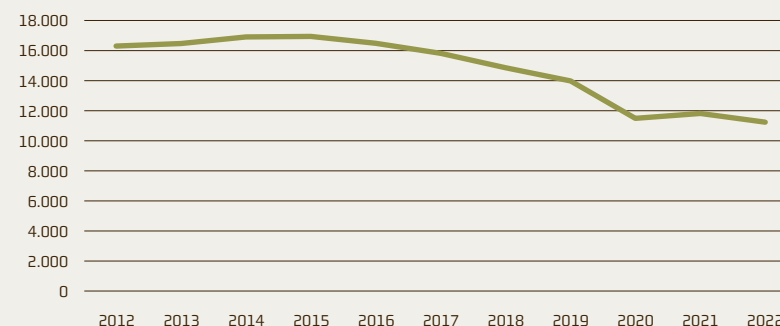
Antallet af årselever ved offentligt udbudte voksen- efteruddannelser som f.eks. AMU-kurser er faldet med 32% siden 2015. Det er opgjort efter skoleår, og derfor er de seneste skoleår påvirket af COVID-19. Det er ikke kun den offentlige udbudte efteruddannelse, der er faldet de seneste år. Også efteruddannelsen i virksomhederne har været faldende siden 2010. Det er dog fortsat 73% af de beskæftigede, der har deltaget i en eller anden form for kompetenceudviklingen inden for det seneste år.

Interne kurser på arbejdspladsen og sidemandsoplæring er de to klart mest benyttede kompetenceudviklingsaktiviteter på tværs af alle arbejdsområder. 70% inden for ingeniør og teknik og 65% inden for social og sundhed har deltaget i interne kurser på arbejdspladsen. 29% inden for industri og håndværk og 11% inden for social og sundhed har deltaget i erhvervsrettede VEU-kurser (AMU-kurser) - for alle øvrige områder er det kun 6% eller derunder.

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse lavet af Danmarks Statistik i samarbejde med Region Midtjylland

Udviklingen i antal årselever ved voksen og efteruddannelse

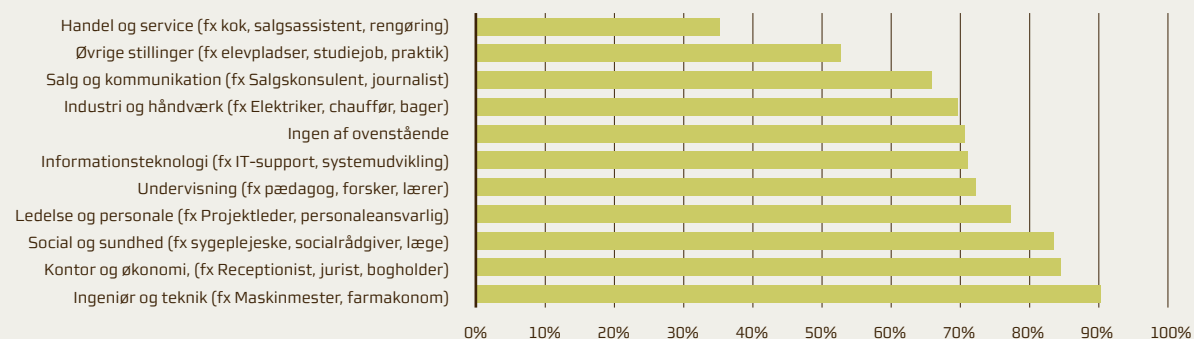
■ Virksomheder med kurser
■ Virksomheder med sidemandsoplæring, jobrotation mv.

Kilde: Danmarks Statistik

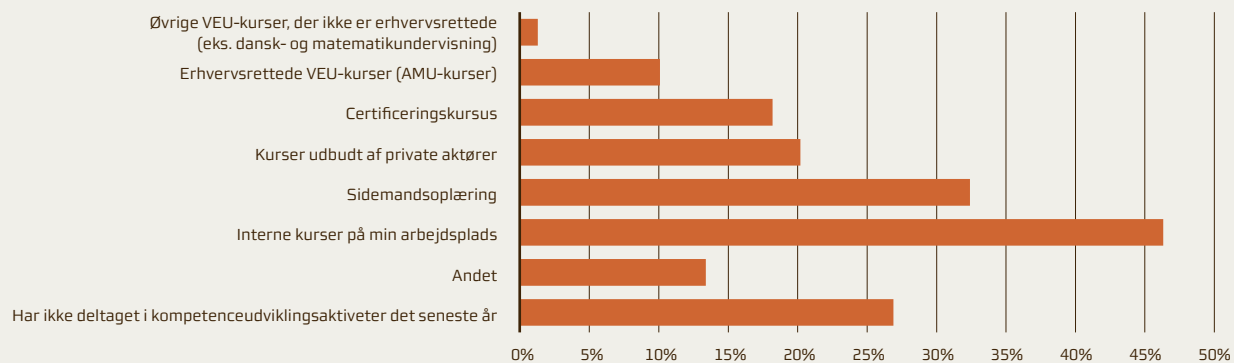
Der er stor forskel på tværs af faggrupper. Inden for ingeniør og teknik-fagene har 90% deltaget i kompetenceudvikling, mens det samme gælder 35% inden for handel og service.

Har du inden for det seneste år deltaget i en eller flere af følgende kompetenceudviklingsaktiviteter?

Har du inden for det seneste år deltaget i en eller flere af følgende kompetenceudviklingsaktiviteter?

Kilde: Spørgeskema udarbejdet for Region Midtjylland af Danmarks Statistik

3,4%

Af dem der i dag IKKE arbejder med social og sundhed tilkendegiver anser det for rimelig realistisk eller meget realistisk, at de vil omskole sig til social og sundhed inden for de næste 5 år. Det svarer til 15.774 personer.

4%

Af dem der i dag IKKE arbejder med undervisning anser det for rimelig realistisk eller meget realistisk, at de vil omskole sig til undervisning inden for de næste 5 år. Det svarer til 19.099 personer.

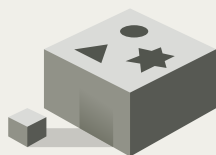
Mange faglærte tager senere i livet en anden faglig uddannelse

Figuren til højre viser, at der er 11.000 som har påbegyndt et hovedforløb inden for teknologi, byggeri og transport og som tidligere har afsluttet en erhvervsfaglig uddannelse i perioden fra 2012 til 2019. Heraf har hovedparten tidligere taget en uddannelse inden for samme område (blå). Den næststørste gruppe (brun) har tidligere taget en erhvervsfaglig uddannelse inden for kontor, handel og transport. Figuren viser generelt, at omskoling i høj grad finder sted på uddannelser inden for samme hovedområde, som personen tidligere havde gennemført en uddannelse inden for.

Skifteholdarbejde og arbejdsforholdene generelt er de mest typiske årsager til, at man ikke ønsker at omskole sig inden for social og sundhed.

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse lavet af Danmarks Statistik i samarbejde med Region Midtjylland

VILDE
PROBLEMER

www.midtjyskeloesninger.rm.dk

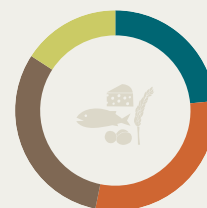
Andel som tidligere har fuldført en erhvervsfaglig uddannelse og som er påbegyndt en ny efter uddannelsesområde

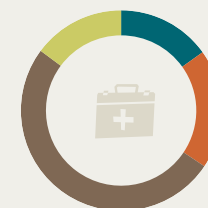
Teknologi, byggeri og transport
(11.022)

Kontor, handel og forretningservice
(8.275)

Fødevarer, jordbrug og oplevelser
(2.581)

Omsorg, sundhed og pædagogik
(12.392)

■ Teknologi, byggeri og transport

■ Kontor, handel og forretningservice

■ Fødevarer, jordbrug og oplevelser

■ Omsorg, sundhed og pædagogik

Kilde: Danmarks Evalueringsinstitut

midt
regionmidtjylland